

Олександр РАКИЦЬКИЙ

здобувач вищої освіти 2 курсу ОС «Магістр»
спеціальності «Облік і оподаткування»

Науковий керівник: **Світлана САВІЦЬКА,**

канд. екон. наук, доцент кафедри обліку, оподаткування та технологій
електронного бізнесу,

Подільський державний аграрно-технічний університет,
м. Кам'янець-Подільський

СИСТЕМА ПОКАЗНИКІВ ДЛЯ АНАЛІЗУ ФОРМУВАННЯ І ВИКОРИСТАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ

У системі управління підприємством аналіз формування і використання фінансових ресурсів є один із найсуттєвіших елементів. Користувачі даних бухгалтерського обліку і фінансових звітів, у яких відображаються фінансові ресурси, по-різному використовують методи фінансового аналізу для прийняття управлінських рішень. На багатьох підприємствах фахівці не можуть ґрунтовно провести аналіз фінансового стану підприємства, визначити напрямки розвитку підприємства та уникнути небажаних відхилень нормального ходу господарської діяльності. Крім того, не існує об'єктивно обумовленого переліку параметрів, що підлягають оцінці; відсутній чітко регламентований порядок розрахунку фінансових коефіцієнтів, які дають змогу більш повно проаналізувати діяльність господарюючого суб'єкта; оптимальні або нормативні значення фінансових показників у різних авторів мають різну величину, більше того, надаються різноманітні умовні позначення та назви однакових за змістом фінансових коефіцієнтів. Такої ситуації можна було б уникнути, якби існувала чітка методика аналізу формування та використання фінансових ресурсів підприємств за чинними формами фінансової звітності підприємств.

Аналіз формування та використання фінансових ресурсів підприємства рекомендуємо проводити за наступними етапами: аналіз формування фінансових ресурсів у розрізі джерел власних і позикових коштів підприємства з подальшою деталізацією кожного з джерел; аналіз використання фінансових ресурсів із

розглядом в напрямку необоротних й оборотних активів; аналіз ліквідності балансу підприємства.

Аналіз джерел фінансових ресурсів розпочинається з попередньої оцінки розподілу фінансових ресурсів на власні та позикові джерела коштів. Подальший аналіз вимагає детального дослідження як джерел власних, так і джерел позикових коштів, які необхідно проводити в розрізі розділів Балансу з деталізацією окремих його статей.

Повнота і глибина вивчення формування джерел фінансових ресурсів значною мірою досягається доповненням структурного аналізу параметричним. Аналіз джерел формування фінансових ресурсів підприємства за допомогою параметрів знаходить своє відображення у фінансових коефіцієнтах.

Дослідження економічної літератури дозволяє стверджувати, що здійснюючи параметричний аналіз пасиву балансу, розраховують такі показники: коефіцієнт фінансової незалежності; коефіцієнт фінансової залежності; коефіцієнт фінансового ризику; *коефіцієнт маневреності власного капіталу*; коефіцієнт довготривалості залучення позикового капіталу; коефіцієнт фінансової стабільності; коефіцієнт фінансової стійкості; коефіцієнт структури позикового капіталу.

Коефіцієнт фінансової незалежності (коефіцієнт концентрації власного капіталу, коефіцієнт автономії) характеризує частку власних коштів (власного капіталу) в загальній сумі коштів, авансованих у його діяльність. *Коефіцієнт* розраховують як відношення власного капіталу до валюти балансу (підсумок розділу I балансу : валюту балансу). Чим вище значення цього коефіцієнта, тим більш фінансово стійким, стабільним і більш незалежним від зовнішніх кредиторів є підприємство. Вважають, що в підприємства з високою часткою власного капіталу кредитори швидше вкладають кошти, оскільки вони мають можливість погасити борги за рахунок власних коштів.

Коефіцієнтом, зворотним коефіцієнту фінансової незалежності, є *коефіцієнт фінансової залежності*. Добуток цих коефіцієнтів дорівнює. Коефіцієнт фінансової залежності розраховують як відношення валют балансу до власного капіталу. Зростання цього показника у динаміці означає збільшення

частки позикових коштів у фінансуванні підприємства, а отже, втрату фінансової незалежності. Якщо його значення знижується до одиниці (100 %), то це свідчить про те, що власники підприємства повністю його фінансують, а якщо перевищує одиницю, то навпаки.

Коефіцієнт фінансового ризику показує співвідношення залучених коштів і власного капіталу. За цим коефіцієнтом здійснюють найбільш загальну оцінку фінансової стійкості. Він показує, скільки одиниць залучених коштів припадає на кожен одиницю власних. Зростання показника в динаміці свідчить про посилення залежності підприємства від зовнішніх інвесторів і кредиторів, тобто про зниження фінансової стійкості, і навпаки. Оптимальне значення – Кф.р 0,5. Критичне значення – 1.

Коефіцієнт маневреності власного капіталу показує, яка частина власного оборотного капіталу перебуває в обороті, тобто у тій формі, яка дає змогу вільно маневрувати цими коштами, а яка капіталізована. Розраховується як відношення власного оборотного капіталу підприємства до власних джерел фінансування. Інформацією для розрахунку цього коефіцієнта є пасив Балансу та розрахункові дані, що відображують величину власних оборотних коштів. Величину власного капіталу підприємства показують у розд. I пасиву Балансу, тоді як величину власних оборотних коштів потрібно розрахувати. Цей показник характеризує ту частину власного капіталу підприємства, яка є джерелом покриття його поточних активів. Його можна розрахувати двома способами:

1) як різницю між сумою власного капіталу та сумою необоротних активів:
$$Кв = \text{Підсумок розд. I пасиву Балансу} - \text{Підсумок розд. I активу Балансу}$$

2) як різницю між сумою оборотних активів і сумою власного капіталу
$$Кв = (\text{Підсумок розд. II активу Балансу} + \text{Підсумок розд. III активу Балансу}) - (\text{Підсумок розд. II пасиву Балансу} + \text{Підсумок розд. III пасиву Балансу} + \text{Підсумок розд. IV пасиву Балансу} + \text{Підсумок розд. V пасиву Балансу}).$$

Коефіцієнт фінансової стабільності визначається як відношення власного капіталу та залученого.

Коефіцієнт фінансової стійкості – вказує питому вагу власних джерел та залучених на тривалий строк коштів у загальних витратах підприємства, які воно може використати у своїй поточній діяльності без втрат для кредиторів.

Отже, для аналізу формування і використання фінансових ресурсів необхідно скористатися системою показників, які допомагають дізнатися про реальний стан фінансових ресурсів за допомогою яких можливо скласти прогноз на майбутній рік.

Список використаних джерел

1. Фінанси: Підручник. 2-ге вид., перероб. і доп. Затверджено МОН / За ред. С.І. Юрія, В.М. Федосова. Київ, 2012. 687 с.
2. Фурик, В. Г., Кулик І.М. Фінанси підприємств: Практикум.. Вінниця : ВНТУ, 2010. 93 с.
3. Кірейцев, Г.Г. Фінансовий менеджмент. Житомир : ЖІТІ, 2001. 440 с.
4. Забаштанський М.М. Джерела формування фінансових ресурсів підприємств комунального господарства. Актуальні проблеми економіки. 2005. № 6. С. 91–93.